328/120-126

Narodne pripovedke.—

Nabral in zapisal

A. Hudovernik

SZ 8/120

Ustanovitev Zatiškega samostana.–

V 11. stoletji je živela na Pristavi, eno uro hoda od sedanje Zatičine, pobožna kneginja Virida. Storila je obljubo, da hoče samostan za Cisercijane zidati. Kje pa vedla kje. Na mestu sedanje Zatičine razprostirala se je takrat velika hosta, v sredi hoste pa je takrat rahlo šumljal potoček, ki izza kribov priteče. Neki dan vzame seboj jednega meniha, svojega duhovnika z namenom, da bi našla kraj, kteri bi bil za samostan prostojen. Po dolgem pridota v hoste in zaslišata zelenega ptiča peti: "Sit hic, sit hič" /naj bo tu, naj bo tu/.–

Sklenila je tedaj Virida tu samostan zidati in imenovala ga je Sithic, kteremu se je v Sittich spremenilo; naše ljudstvo pa kraj imenuje Zatičina /Za, ptič, tedaj

kaže ime na necega ptiča/. –

Od kraja je bil samostan zelo majhen, in ravno tako tudi samostanska cerkev. Vsak opat je pa nekoliko prizidal, i kmalo je samostan zaradi svojega bogastvo prvič slovel. Gospodovali so namreč preg vse samostane na Dolenjskem. Tudi leži neka Virida pes samostanske cerkvi pokopana. Še danes se pa vidijo ravnine Viridenega grada.

Nekteri pa to zopet tako pripovedujejo:

Živela je v 9. stoletju na Ristavra pobožna kneginja Virida. Obljubila je, da hoče samostan za cistercijane ustanoviti. Umrl pa ji je mož. Ne vedela kje ga hoče pokopati. Njen svetovalec ji je dal svet, da naj dene svojega

/.

soprugo v pakev, naj jo zabije i vole
priveže. Kjer se bodo voli vstavli, tam
naj soprugo postoplje in samostan
vstanovi. Voli so se vstavli na mesti
kjer sedaj samostan stoji. Ona je mislila
za samostan zidati in soprugo pokopati. Vedba pa nij, kako naj kraj ime
nuje. Na nekem drevesu blizo samo
tana je pa zelen ptič pel: Sitkic, sitk
kic! In kraj se odslej imenuje
Sittich.

Pomba. Prvo je bolj verjetno nego drugo;
kajti Viridin mož Leopold III. padel je
v bitvi pri Sempachu leta 1386. Sedaj
je neverjetno, da bi njegovo truplo tako
dalec prejali. Slovanstvo I. stran 194.
tako piše: Med umetnijetko ostalino
nahajajte se tudi dve stari podobe,
vojvodkinje Viridis, ki je kot vdova

/.

blizo Zaličine živela, in druga nje,
nega moja Leopolda III, avstrijskoga,
ki je leta 1386 v bitvi pri Semprahu
umerl. To kaže Dovolj, da je netta
Virida v okolici Zališki živela, tedaj
obe narodni pripovesti vsaj nekoliko
zgodovinske. –

Še nekaj o Viridi. –

Živela je Virida si svojim možem
v sreči in veselji, Bog jim je dal enega
sina, Kterega sda oba presercno Gubila.
Imela sta v gradu necega norca, Kterega
bi pa da ostranila. Zatega delj gre neki
večer Viridin soprug k svoji apnenici,
in zapove Delalcem, da morajo jutro
prvega poprašujočega jih, če so poveljo
grofovo storili, v apnenico vreči. –
Drugi dan pošlje grof norca Kapnenici,
da bi vprašal obetavco, če so gospodovo

/.